

Ympäristösopimuskoulutus 16.4.2025

Kysymykset ja vastaukset

1. **Ajantasainen petotilanne. Jos eläimet täytyy jättää viemättä sopimusalueelle susien vuoksi/korvaus jää saamatta? Onko tähän tulossa tai mahdollisuutta saada jotakin laiduntajan toimeentuloa turvaavaa tukea/rahoitusta?**

VASTAUS: Ympäristökorvaus perustuu tehtyjen toimenpiteiden korvaamiseen sopimusalueella esim. laidunnus tai niitto. Ajatus lähtee siitä, ettei kuluja ole syntynyt, kun esim. laidunnusta ei ole tapahtunut. Hoidon tukea ei siis voida maksaa, ellei aluetta saada petopaineen vuoksi hoidettua.

Petovahinkokorvaus:

Voit saada korvausta seuraavista suurpedon (ahma, ilves, karhu, susi) aiheuttamista vahingoista:

- viljelysvahingot pellolle, puutarhalle, taimistoviljelmälle ja kootulle sadolle
- eläinvahingot koiralle, kotieläimelle, viljellylle eläimelle, hunajasadolle sekä eläintenpitoon käytetyille aidoille, rakennuksille ja muille vastaaville rakenteille
- irtaimistovahingot elottomalle irtaimistolle

Korvaus perustuu aina vahinkoon, joka voi olla eläimen menetys, mutta ei sopimuskorvauksen saamatta jääminen. Tällä hetkellä ei siis ole keinoja hyvittää menetettyä hoitokorvausta, jos aluetta ei voida petopaineen vuoksi hoitaa.

Kun alueella on ehditty ennen petovahinkoa laiduntaa, mutta sen jälkeen on otettu eläimet pois, voidaan tapauskohtaisesti harkita, täytyvätkö hoidon tavoitteet sopimusvuoden osalta ja voidaanko korvausta maksaa. Otathan siis aina yhteyttä oman alueesi ELY-keskuksen sopimuskäsittelijään.

2. **Miten toimia, kun alueelle ei voi laittaa eläimiä petopaineen takia?**

VASTAUS: Lohkolta voidaan perua tuki muutosajan puitteissa ja lähettää siitä tieto ELY-keskuksen sopimuskäsittelijälle. Tällä tavalla lohko säilyy sopimuksella, mutta tukea ei makseta kyseiseltä vuodelta, jos aluetta ei saada hoidettua. Näissä tapauksissa on myös pohdittava, onko lohkolle syytä rakentaa petoaita tai voidaanko eläinten turvallisuudesta huolehtia muilla keinoin jatkossa, mikäli petopaine alueella on jatkuvaa.

3. **Mitä olivatkaan hoitosopimuksen kasvikoodit? Erilaisia tukia on paljon, näitä voisi käydä läpi yksittäin.**

VASTAUS: Luonnonlaidun tai perinnebiotooppi, joka täyttää pysyvän nurmen vaatimuksen: *Ympäristösopimusala, pysyvä nurmi* (maankäyttölaji luonnonlaidun ja niitty). Puustoiset alueet tai muut alueet, jotka eivät täytä pysyvän nurmen vaatimusta: *Ympäristösopimusala, puustoinen tai muu ala* (maankäyttölaji metsämaa tai muu alue).

4. **Voidaanko niittohoito hyväksyä luonnonlaiduntyyppisillä aloilla vai onko ainoa hoitomuoto niillä laidunnus?**

VASTAUS: Sopimus edellyttää vuosittaista hoitoa joko laiduntamalla tai niittämällä, jolloin niittojäte kerätään pois. Niitto sopii alueille, jotka pystytään koko alalta niittämään. Alue voi olla tyypiltään luonnonlaidun tai perinnebiotooppi, kunhan niitto on kyseiselle kohteelle sopiva hoitomuoto.

5. **Kun maisemaa hoidetaan eläimillä (lampaat) maaperä saattaa muuttua, kun maata ei muokata. Minkälaiset muutokset ovat hyväksytyjä? Ja miten niitä voi hoitaa? Esim. tulville alueille syntyy muhкуроita ja lämpimille rinteille 'termiittikekoja? Kynnetäänkö tulvaniitty, jotta se säilyy tasaisena?**

VASTAUS: Sopimusehdot: Sopimukseen ei hyväksytä alueita, jonka tavoitteena on maanpinnan rikkominen, ellei kyse ole nurmilauhamättäiden jyrsimisestä rantaniityn luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

Ennakkoon tulee pohtia, ovatko mättäät laidunnusta haittaavia eli onko niiden torjunta tarpeellista. Kuitenkin ne saattavat olla laitumen ominaispiirre.

Kyntö on liian voimakas, eikä sopimusalueella sallittu toimenpide, jonka jälkeen niitty toipuu hitaasti ja alkuperäinen lajisto saattaa muuttua. Kevyt mättäiden torjunta takaa, että laidunnusta voidaan jatkaa mahdollisimman pian. Kevyt jyrshintä tai lauhamättäiden mekaaninen torjunta jollain muulla tavalla toteutettuna laidunnuksen päätyttyä, jolloin kyseisen vuoden korvauksen maksuperuste täyttyy. Toimenpiteestä on hyvä ilmoittaa ennakkoon ELY-keskuksen sopimuskäsittelijälle.

Sopimusehtojen kappaleesta 8.1: Sopimusaluetta ei saa muokata, lannoittaa tai käsitellä kasvinsuojeluaineilla. Sopimusalueella ei saa toteuttaa sellaista puuston hakkuuta, joka ei sisälly hoitosuunnitelman mukaisiin luonnon monimuotoisuutta ja maisemaa edistäviin raivauksiin. Aluetta ei saa ojittaa tai metsittää.

Sopimusaluetta ei siis saa kyntää tai muulla tavoin muokata.

6. **Vuosittaisten hoitotoimenpiteiden toteuttamisesta (varsinkin isommat hakkuut metsälaitumien osalta). Hakkuiden järjestäminen on paljon kiinni talven/kevään/syksyn olosuhteista, urakoitsijan tilanteesta ym. Ja sitten on vielä huomioitava lintujen pesimäkausi. Olisi hyvä saada selkeät ohjeet näissä tilanteissa. Jos hakkuu suunnitteilla talvella (esimerkiksi**

helmikuussa), on muistettava hakea edellisen vuoden kesäkuussa yksivuotista hoitotoimenpidettä. Tämä on jotenkin hankalaa. Voisiko olla niin, että voit hakea tukea joko ennen tai jälkeen toteutuksen (riippumatta siitä, missä kohtaa tukikausi katkeaa).

VASTAUS: Sopimusta haettaessa tehdään alueelle hoitosuunnitelma, jossa esitetään mahdolliset kunnostusraivauskohteet ja toimenpiteiden aikataulutus. Kunnostusraivaustoimenpidettä haetaan kyseiselle sopimusvuodelle peltotukihaun aikana tai viimeistään muutosajan puitteissa. Ilmoitetun toimenpiteen osalta tehdään maastokatselmointi, jolloin maastossa voidaan arvioida hakkuiden tarpeellisuus ja toteutustapa. Jos kunnostusraivaustarvetta ilmenee kesken sopimuskauden, on siitä hyvä keskustella ELY-keskuksen sopimuskäsittelijän kanssa ennakoon ennen vuosittaisen tukihakemuksen jättämistä ja toimittaa hoitosuunnitelmaan täydennys, josta ilmenee kunnostusraivauksen tarve ja toteutus.

Kunnostusraivauksen maksua haetaan vuosittain peltotukihaun yhteydessä ja sen voi perua muutosajan puitteissa tai lisätä, edellyttäen, että siitä on tehnyt ennakoon hoitosuunnitelman täydennyksen ELY-keskukseen. Muutosajan puitteissa ei valitettavasti voi vielä tietää, millainen talvi on tulossa.

7. **Paljonko hoitosopimus lisää tilaan kohdistuvia valvontoja? Kutakin tukimuotoa valvotaan 2 %, joten tilan valvonta periaatteessa lisääntyy. Mutta tuleeko lisäksi jokin riskipainotus? Tai sopimuksia tehdään niin vähän, että pääset mukaan joka vuosi? Valvonta vie yleensä kolme työpäivää, jos ei suorana työnä niin stressistä.**

VASTAUS: Aikaisempien vuosien valvontojen otantaperusteissa ei ole ollut perusteena tilalla ympäristösopimus. Kuitenkin kaikkia tukityyppejä tulee valvoa, joten jokaiseen ELY-keskukseen voi tulla sopimustiloja valvontaan, mutta se ei ole ainakaan aikaisemmin ollut otantaperuste valvontaan valittaessa.

8. **Voiko välivuosia hoidossa olla vain yksi vuosi sopimuskaudella? Mihin mennessä perumisesta pitää ilmoittaa?**

VASTAUS: Välivuosi on tarkoitettu vain loistapauksissa tai uhanalaisen lajin säilymisen kannalta pidettäväksi, muissa tilanteissa sopimusalaa tulee hoitaa joka vuosi. Välivuosi on tarkoitettu yksittäiseksi, eikä 5-vuotisen sopimuksen tavoitteiden saavuttaminen saa vaarantua välivuosien takia. Välivuodesta ei myöskään makseta tukea. Tuen peruminen tulisi tehdä viimeistään muutosajan puitteissa 1.10.2025 mennessä.

9. **Mikä on primäärisuknessiometsä?**

VASTAUS: Maankohoamisrannikon primäärisuknessiovaiheiden luonnontilaiset metsät ovat pensaikkoja ja metsiä, jotka syntyvät, kun merestä kohoava ja veden alta paljastuva maa saa kasvipeitteen. Niiden synty liittyy Suomen rannikolla edelleen jatkuvaan maankohoamiseen. Primäärisuknessiometsät muodostavat kehityssarjoja, jotka alkavat rannanläheisistä pensaikoista ja lehtometsistä muuttuen kehityksen edetessä karummiksi havumetsiksi.

10. Laidunalueen kelpoisuus on subjektiivinen käsite. Kuka määrittelee rajat ja miten siitä voi neuvotella?

VASTAUS: Laidunalueen tukikelpoisuuden määrittelee Valtioneuvoston asetus ympäristökorvauksesta 78/2023 sekä [Ruokaviraston laatima maastokatselmointiohje.](#)

Alueet ovat tietysti erilaisia ja maastokatselmoinnin aikana selkeytyy paremmin, mitkä alueet ovat hyväksyttävissä sopimuslaksiksi.

11. Milloin yksivuotinen toimenpide tulee olla tehtynä, jos haetaan 15.6. mennessä?

VASTAUS: Aitaukset tulee olla tehtynä 31.12.2025 mennessä ja kunnostusraivaustoimenpide 30.4.2026 mennessä.

Yksivuotiset kunnostustoimenpiteet haetaan peltotukihaussa, joka päättyy tänä vuonna 17.6.2025. Peltotukien muutosvaiheen aikana 18.6.–1.10. on lisäksi mahdollista hakea yksivuotisille toimenpiteille maksua tai perua maksu. Huomaa kuitenkin, ettet voi tehdä muutoksia sopimukseen, jos maatilallesi on ilmoitettu valvonnasta tai maastokatselmoinnista. Lue lisää muutosmahdollisuuksista Ruokaviraston verkkosivuilta ohjeesta [ympäristösopimusten muutosmahdollisuudet 2025.](#)

12. Onko mahdollista muuttaa metsäalaa korvauskelpoiseksi nurmialaksi? Kyse alasta, joka on raivattu aikaisemmin.

VASTAUS: Jos ala on ollut aikaisemmin täysin avoin ja se on päässyt puskittumaan, niin ala voi mahdollisesti olla hyväksyttävissä pysyväle nurmelle raivauksien jälkeen, mikäli kasvuston oikeanlainen määritelmä täyttyy. Tapauskohteisissa asioissa kannattaa olla yhteydessä oman ELY-keskuksen sopimuskäsittelijään.

13. Vanhat pellot eivät siis periaatteessa käy. Tilakeskuksen vieressä on entinen pelto, jonka viljely on lopetettu varmaan useita kymmeniä vuosia sitten. Nyt se on niittysarkoja kiviaitojen välissä. Voiko tällainen alue jatkaa kehitystä luonnon monimuotoisuuskohteeksi?

VASTAUS: Jos aluetta ei ole lannoitettu tai muokattu pitkään aikaan ja sillä on tavanomaista arvokkaampia luonto- tai maisema-arvoja, niin kohde voi

mahdollisesti olla hyväksyttävissä sopimukselle. Kannattaa olla yhteydessä ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, jotta alueelle voidaan mahdollisesti tehdä perinnebiotoopin inventointi ja tarkastella, voisiko alue olla hyväksyttävissä sopimukselle.

Mikäli tuenhakija hakee aluetta/lohkoja sopimukseen, niin niiden sopimuskelpoisuus, tukikelpoisuus ym. asiat tarkastetaan ELY-keskuksen sopimuskäsittelijän toimesta hallinnollisella tarkastuskäynnillä (maastokatselmointi). Maastokatselmoinnin perusteella voidaan esimerkiksi hylätä koko ympäristösopimusta koskeva hakemus tai rajata ympäristösopimukseen hyväksyttävää alaa.

14. Vaikuttaako Natura-vesistö rantojen pusikoitten poistoon?

VASTAUS: Mikäli alueella on kielletty kaikenlaiset raivaukset, niin voi vaikuttaa. Mikäli aluetta on sallittua raivata, niin pusikoiden poisto ranta-alueelta on täysin toivottavaa. Kannattaa olla yhteydessä oman ELY-keskuksen sopimuskäsittelijään, niin selviää mitkä toimenpiteet alueella ovat sallittuja.

15. Voiko yksivuotisen toimenpiteen vaihtaa, jos haluaa vaihtaa suunnitelmassa olleen petoaidan tavalliseksi aidaksi?

VASTAUS: Kyllä voi. Voit muuttaa sen itse tai ilmoittamalla asiasta ELY-keskukseen.

Peruskunnostustoimenpiteet tulee kuitenkin aina mainita hoitosuunnitelmassa. Yksivuotisia toimenpiteitä voidaan tarvittaessa lisätä hoitosuunnitelmaan sopimuskauden aikana, jos ELY-keskus hyväksyy hoitosuunnitelman muutoksen.

16. Tiheällä peura/kauris -alueella mikään aita ei kestä 5 vuotta käytössä. Saako aidan purkaa talveksi ja asentaa keväällä uudestaan? Muutoin työ on pelkkää haaskausta.

VASTAUS: Mikäli aidalle on haettu aitaustoimenpidetukea ELY:n kautta, niin aitoja ei saa purkaa kokonaan pois, vaan aidan tulee olla kiinteä ja pysyvä aita, joka soveltuu suunnitellulle eläinlajille. Tarvittaessa langat on mahdollista kerätä talveksi pois, mutta koko aita ei siis ole sallittua purkaa, jos hakee aitaustoimenpidettä. Aitaustoimenpiteessä aita ei voi olla siirreltävä kevyitä, vaan sen tulee olla kiinteä aita, joka kestää samalla paikalla koko ohjelmakauden. Aitaustoimenpidettä haettaessa aidan tulee kestää koko sopimuskauden ajan eli sen on oltava materiaailtaan sellainen, että sen voi olettaa kestävän koko sopimuskauden loppuun saakka.

17. Jos kohdealue ei nykyisellään sovellu sopimuskohteeksi, voiko se muuttua sellaiseksi raivauksen tai laidunnuksen kautta? Laidunnus aloitettaisiin

omin päin ja aluetta haettaisiin myöhemmin tuelle, jos sen kasvisto muuttuu - voiko näin tehdä?

VASTAUS: Kohdealue voi muuttua sopimukselle kelpaavaksi laidunnuksen ja raivauksen myötä, jolloin aluetta voi hakea sopimukselle. Tällöin ELY-keskus tekee maastokatselmoinnin alueelle, jossa määritetään tukikelpoinen pinta-ala.

18. Mistä saa kosteikon suunnitteluun neuvoja? Konsultoinnin kustannukset?

VASTAUS: [Lisätietoja neuvontatuesta](#) ja [Lisätietoa kosteikoista](#).

19. Jäi vähän epäselväksi. Kosteikko voi koskea turvepeltoa ja tarkoitus on torjua ilmastonmuutosta. Mutta peltoa saa olla yläpuolisella valuma-alueella alle 10 %?

VASTAUS: 10 % peltovaatimus ei koske ilmastokosteikkoa. [Lisätietoa ilmastokosteikoista](#).

20. Ei kai koko vesiosakaskunnan allekirjoituksia tarvita? Eikö osakaskunnan hoitokunnan allekirjoitukset riitä? Voi olla tekemätön paikka kaikkien osakkaiden allekirjoitusten saaminen. Liittyen vesijättömaan hallintaan /hoitoon.

VASTAUS: Osakaskunnan tulee pitää asiasta kokous osakkaille ja pöytäkirjaan tulee ottaa mukaan pykälä hoidosta ja alueiden hallinnan myöntämisestä sopimuksen hakijalle. Käytännössä siis annetaan hakijalle hallintaoikeus alueeseen, joka on vuokrasopimukseen verrattava.

21. Miten neuvoa pystyy hyödyntämään aiheen tiimoilta? (kosteikot)

VASTAUS: Neuvoa voi hyödyntää esimerkiksi kosteikon suunnitelman teossa. [Lisätietoja neuvontatuesta](#).

Lisätiedot:

Ruokavirasto.fi: [Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito sopimusehdot 2025](#)

Peruskoulutusta ympäristösopimuksista on saatavilla Tietolinkki-hankkeen materiaaleissa, jotka ovat edelleen ajankohtaisia.

Materiaalit:

<https://www.kpedu.fi/tietolinkki/materiaalit>

Tallenteet:

[Ympäristösopimukset -info 17.4.2024. Osa 1/2](#)

[Ympäristösopimukset - info 17.4.2024. Osa 2/2](#)